

ХААН СОЁМБО АУДИТ ХХК

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар 2022 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын тайлан

Аудитын код: ХӨА-2023/45/НА-СТА-ТШЗ

Цахим
www.audit.mn

Хөвсгөл аймаг
2023 он

хуудас:

Аудитын газрын дарга,
тэргүүлэх аудитор: А.Эрдэнэбаатар
Утас: 88883317 Цахим хаяг: erdenebaatara@audit.gov.mn

Аудитын менежер: Б.Тэгшдэлгэр
Утас: 99089114 Цахим хаяг: tegshdelgerb@audit.gov.mn

Ахлах аудитор: Б.Давааням
Утас: 92113932 Цахим хаяг: davaanyamb@audit.gov.mn

Хаан соёмбо аудит ХХК-ын захирал: Х.Диймаа
Утас: 99065668 Цахим хаяг: info@khaansoyomboaudit.mn

Гүйцэтгэсэн чанарын хяналт, ахлах аудитор: Н.Бадамханд
Утас: 99042699 Цахим хаяг: khaan.soyombo.audit@gmail.com

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1. АУДИТЫН САНАЛ ДҮГНЭЛТ	3
2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан.....	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	6
2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....	7
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	7
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	9
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	10
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	11
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа	11
3.2 Байгууллагын гадаад дотоод орчин	11
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	11
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд	11
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв.....	12
3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт	12
3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл	12
3.6.3 Нэмэлт төсөв	12
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН.....	14
4.1 Ерөнхий зүйл	14
4.2 Материаллаг байдал.....	14
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт.....	14
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	14
4.4.1 Шилэн дансны ТУХАЙ хуулийн хэрэгжилт	14
4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд	15
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	15
4.5.1 Завсрын аудитын талаар.....	15
4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн	15
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	15
5. Аудитын илрүүлэлт	15
5.1 Төлбөрийн акт.....	15
5.2 Албан шаардлага	15
5.3 Зөвлөмж.....	15
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	16

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

АЗДТГ-ын байр, А корпус 3 давхар,
Мөрөн сум, Хөвсгөл аймаг, 67120
Утас/факс: 7038 3793, Цахим шуудан: khuvsgul@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

2023.08.24 № 01/147
танай _____-ны № _____-т

ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ГАЗРЫН ДАРГА
П.МӨНХЖАРГАЛ ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Өмнөх аудитаар 3.6 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоосон бөгөөд одоо шүүхийн шатанд явж байна.

Аудитын гол асуудал

Аймгийн Засаг даргын захирамжаар Эрдэнэбулган сумын хогийн цэг засварлах ажилд 160.0 сая төгрөг зарцуулж, шаардлагатай зардлыг нэмэлт санхүүжилтийн данснаас гаргажээ.

Бусад асуудлын хэсэг

Тус байгууллага нь 2022 онд 2 зорилтын хүрээнд 36 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж ажилласнаас 91.0 хувийн гүйцэтгэлтэй ажилласан байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

А.ЭРДЭНЭБААТАР

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	413,912,276.59	1,070,481,160.59
33	АВЛАГА	60,485,355.00	163,791,781.00
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	2,639,237.00	5,058,737.00
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	00.00	31,489,332.00
335	Бусад авлага	57,846,118.00	127,243,712.00
3351	Байгууллагаас авах авлага	57,846,118.00	127,243,712.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	353,426,921.59	906,689,379.59
354	Хангамжийн материал	353,426,921.59	906,689,379.59
35410	Бичиг хэргийн материал	18,162,685.00	18,266,685.00
35420	Аж ахуйн материал	43,962,700.59	55,107,151.59
35440	Түлш, шатах тослох материал	2,215,498.00	00.00
35450	Барилгын засварын материал	8,011,894.00	9,759,894.00
35470	Бусад хангамжийн материал	281,074,144.00	823,555,649.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	792,593,134.11	748,423,678.64
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	792,593,134.11	748,423,678.64
392	Биет хөрөнгө	572,777,967.38	529,698,261.91
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	238,792,043.00	238,792,043.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-20,715,688.66	-27,152,023.54
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	314,060,165.00	314,060,165.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-166,075,627.92	-223,225,380.72
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	285,852,540.00	384,179,218.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-119,513,912.57	-190,159,385.26
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	44,559,609.54	45,565,609.54
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-19,895,277.88	-25,553,634.98
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	25,224,660.00	25,224,660.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-9,510,543.13	-12,033,009.13
393	Биет бус хөрөнгө	219,815,166.73	218,725,416.73
39301	Програм хангамж	17,620,000.00	17,620,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-3,569,333.27	-4,659,083.27
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	205,764,500.00	205,764,500.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	1,206,505,410.70	1,818,904,839.23
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	30,594,588.00	28,662,000.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	30,594,588.00	28,662,000.00
413	Өглөг	30,594,588.00	28,662,000.00
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	30,084,588.00	28,662,000.00
4136	Бусад өглөг	510,000.00	00.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	510,000.00	00.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	1,175,910,822.70	1,790,242,839.23
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,175,910,822.70	1,790,242,839.23
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	608,065,850.10	608,065,850.10
51101	Өмч: - төрийн	402,301,350.10	402,301,350.10
51106	Эздийн өмчийн бусад хэсэг	205,764,500.00	205,764,500.00
512	Хуримтлагдсан үр дүн	519,931,182.00	1,134,263,198.53
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	519,931,182.00	519,931,182.00
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	614,332,016.53
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	47,913,790.60	47,913,790.60
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	1,206,505,410.70	1,818,904,839.23

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

			/Төгрөгөөр/
Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,778,903,829.00	2,402,260,184.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	63,174,814.00	209,464,998.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	63,174,814.00	209,464,998.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	63,174,814.00	720,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	700,000.00	720,000.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	62,474,814.00	00.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,715,729,015.00	2,192,795,186.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	64,120,000.00	270,372,783.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	00.00	18,109,720.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	64,120,000.00	252,263,063.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1644352800.00	1895772400.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,644,352,800.00	1,895,772,400.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	7,256,215.00	26,650,003.00
133005	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	7,256,215.00	26,650,003.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,563,012,833.78	1,787,928,167.47
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,563,012,833.78	1,787,928,167.47
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,213,612,039.78	1,650,187,151.07
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	706,437,005.00	723,437,043.56
210101	Үндсэн цалин	510,954,324.35	584,994,219.56
210102	Нэмэгдэл	170,020,832.13	97,743,308.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	25,461,848.52	34,321,525.00
210104	Урамшуулал	00.00	6,377,991.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	94,241,500.00	89,979,305.04
210201	Тэтгэврийн даатгал	66,183,400.00	61,202,702.85
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,158,100.00	7,200,972.02
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,573,300.00	5,753,357.76
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,393,300.00	1,438,514.22
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	13,933,400.00	14,383,758.19
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	22,671,200.00	20,784,000.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	5,018,377.00	1,629,310.00
210302	Түлш, халаалт	16,036,694.00	16,362,362.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,616,129.00	2,792,328.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	32,686,037.00	17,836,629.00
210401	Бичиг хэрэг	14,757,975.00	2,352,700.00
210402	Тээвэр, шатахуун	9,441,100.00	9,358,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	575,550.00	498,810.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	7,911,412.00	5,627,119.00
2105	Нормативт зардал	1,656,200.00	3,847,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	1,656,200.00	3,847,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	2,398,200.00	5,124,400.00
210604	Урсгал засвар	2,398,200.00	5,124,400.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,369,300.00	2,888,900.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,369,300.00	2,888,900.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	252,563,839.00	642,379,940.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	251,992,039.00	640,411,440.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	250,000.00	300,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	73,300.00	150,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	33,000.00	66,000.00

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

210807	Газрын төлбөр	215,500.00	1,452,500.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	99,588,758.78	143,909,933.47
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	462,000.00	407,800.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	99,126,758.78	143,502,133.47
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	349,400,794.00	137,741,016.40
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	49,159,400.00	44,975,800.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	49,159,400.00	44,975,800.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	300,241,394.00	92,765,216.40
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	300,241,394.00	92,765,216.40
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	<u>215,890,995.22</u>	<u>614,332,016.53</u>
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	<u>215,890,995.22</u>	<u>614,332,016.53</u>

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/ төгрөгөөр /					
Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00
C08	2021 оны 12-р сарын 31-нэээрх үлдэгдэл	608,065,850.10	47,913,790.60	519,931,182.00	1,175,910,822.70
D01	2022 оны 12-р сарын 31-нэээрх үлдэгдэл	608,065,850.10	47,913,790.60	519,931,182.00	1,175,910,822.70
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	608,065,850.10	47,913,790.60	519,931,182.00	1,175,910,822.70
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	614,332,016.53	614,332,016.53
D09	2022 оны 12-р сарын 31-нэээрх үлдэгдэл	608,065,850.10	47,913,790.60	1,134,263,198.53	1,790,242,839.23

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/Төгрөгөөр/			
Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	<u>1,724,269,022.00</u>	<u>2,251,941,804.00</u>
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	700,000.00	720,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	700,000.00	720,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	700,000.00	720,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	700,000.00	720,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	<u>1,723,569,022.00</u>	<u>2,251,221,804.00</u>
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	71,960,007.00	328,799,401.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	00.00	18,109,720.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	64,120,000.00	252,263,063.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	7,840,007.00	58,426,618.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,644,352,800.00	1,895,772,400.00

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,644,352,800.00	1,895,772,400.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	7,256,215.00	26,650,003.00
133005	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	7,256,215.00	26,650,003.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	1,686,829,718.00	2,181,749,124.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,686,829,718.00	2,181,749,124.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,279,582,806.00	2,012,518,775.60
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	706,437,005.00	723,437,043.56
210101	Үндсэн цалин	510,954,324.35	584,994,219.56
210102	Нэмэгдэл	170,020,832.13	97,743,308.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	25,461,848.52	34,321,525.00
210104	Урамшуулал	00.00	6,377,991.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	94,241,500.00	89,979,305.04
210201	Тэтгэврийн даатгал	66,183,400.00	61,202,702.85
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,158,100.00	7,200,972.02
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,573,300.00	5,753,357.76
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,393,300.00	1,438,514.22
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	13,933,400.00	14,383,758.19
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	22,671,200.00	20,784,000.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	5,018,377.00	1,629,310.00
210302	Түлш, халаалт	16,036,694.00	16,362,362.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,616,129.00	2,792,328.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	15,581,700.00	18,098,800.00
210401	Бичиг хэрэг	3,445,850.00	3,932,940.00
210402	Тээвэр, шатахуун	9,441,100.00	9,358,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	575,550.00	498,810.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,119,200.00	4,309,050.00
2105	Нормативт зардал	2,484,200.00	5,676,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,484,200.00	5,676,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	6,082,800.00	4,525,600.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,109,500.00	00.00
210604	Урсгал засвар	3,973,300.00	4,525,600.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,369,300.00	2,888,900.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,369,300.00	2,888,900.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	430,055,101.00	1,146,721,327.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	429,483,301.00	1,144,752,827.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	250,000.00	300,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	73,300.00	150,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	33,000.00	66,000.00
210807	Газрын төлбөр	215,500.00	1,452,500.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	660,000.00	407,800.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	660,000.00	407,800.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	407,246,912.00	169,230,348.40
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	49,159,400.00	44,975,800.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	49,159,400.00	44,975,800.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	358,087,512.00	124,254,548.40
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	57,846,118.00	00.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	300,241,394.00	124,254,548.40
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	37,439,304.00	70,192,680.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	37,439,304.00	70,192,680.00

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	37,439,304.00	70,192,680.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	37,439,304.00	70,192,680.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	37,439,304.00	70,192,680.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	-37,439,304.00	-70,192,680.00
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	00.00	00.00
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	00.00	00.00
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	00.00	00.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	00.00	00.00

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны		Зөрүү	Хувь
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл		
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл				
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,896,916,000.00	1,896,492,400.00	-423,600.00	99.98
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,896,916,000.00	1,896,492,400.00	-423,600.00	99.98
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,851,940,200.00	1,758,751,383.60	-93,188,816.40	94.97
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	723,485,300.00	723,437,043.56	-48,256.44	99.99
210101	Үндсэн цалин	603,569,200.00	584,994,219.56	-18,574,980.44	96.92
210102	Нэмэгдэл	95,217,600.00	97,743,308.00	2,525,708.00	102.65
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	24,698,500.00	34,321,525.00	9,623,025.00	138.96
210104	Урамшуулал	00.00	6,377,991.00	6,377,991.00	
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	90,435,700.00	89,979,305.04	-456,394.96	99.50
210201	Тэтгэврийн даатгал	61,496,400.00	61,202,702.85	-293,697.15	99.52
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,235,400.00	7,200,972.02	-34,427.98	99.52
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,787,400.00	5,753,357.76	-34,042.24	99.41
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,446,800.00	1,438,514.22	-8,285.78	99.43
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	14,469,700.00	14,383,758.19	-85,941.81	99.41
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	20,784,000.00	20,784,000.00	0.00	100.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,000,000.00	1,629,310.00	-370,690.00	81.47
210302	Түлш, халаалт	16,960,000.00	16,362,362.00	-597,638.00	96.48
210303	Цэвэр, бохир ус	1,824,000.00	2,792,328.00	968,328.00	153.09
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	16,812,400.00	18,098,800.00	1,286,400.00	107.65
210401	Бичиг хэрэг	3,657,000.00	3,932,940.00	275,940.00	107.55
210402	Тээвэр, шатахуун	8,783,500.00	9,358,000.00	574,500.00	106.54
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,744,700.00	498,810.00	-1,245,890.00	28.59
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,627,200.00	4,309,050.00	1,681,850.00	164.02
2105	Нормативт зардал	5,676,000.00	5,676,000.00	0.00	100.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	5,676,000.00	5,676,000.00	0.00	100.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	15,690,600.00	15,770,600.00	80,000.00	100.51

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	11,245,000.00	11,245,000.00	0.00	100.00
210604	Урсгал засвар	4,445,600.00	4,525,600.00	80,000.00	101.80
2107	Томилолт, зочны зардал	2,638,900.00	2,888,900.00	250,000.00	109.47
210702	Дотоод албан томилолт	2,638,900.00	2,888,900.00	250,000.00	109.47
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	976,009,500.00	881,708,935.00	-94,300,565.00	90.34
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	974,041,000.00	879,740,435.00	-94,300,565.00	90.32
210803	Даатгалын үйлчилгээ	300,000.00	300,000.00	0.00	100.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	150,000.00	150,000.00	0.00	100.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	66,000.00	66,000.00	0.00	100.00
210807	Газрын төлбөр	1,452,500.00	1,452,500.00	0.00	100.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	407800.00	407800.00	0.00	100.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	407,800.00	407,800.00	0.00	100.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	44975800.00	44975800.00	0.00	100.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	44,975,800.00	44,975,800.00	0.00	100.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	44,975,800.00	44,975,800.00	0.00	100.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,898,532,000.00	1,896,492,400.00	-2,039,600.00	99.89
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,897,532,000.00	1,895,772,400.00	-1,759,600.00	99.91
132001	Орон нутгийн төсвөөс	1,897,532,000.00	1,895,772,400.00	-1,759,600.00	99.91
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	1,000,000.00	720,000.00	-280,000.00	72.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,000,000.00	720,000.00	-280,000.00	72.00
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	01.00	01.00	0.00	100.00
610001	Төсвийн байгууллага	01.00	01.00	0.00	100.00
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	73.00	73.00	0.00	100.00
620001	Удирдах ажилтан	01.00	01.00	0.00	100.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	69.00	69.00	0.00	100.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	03.00	03.00	0.00	100.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
	/ төгрөгөөр /	
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	355,449,404.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	355,449,404.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	323,960,072.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	323,960,072.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	323,960,072.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	31,489,332.00
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	31,489,332.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	355,449,404.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	355,449,404.00

131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	18,109,720.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	26,650,003.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	252,263,063.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	58,426,618.00

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар нь байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх, хүрээлэн буй орчны тэнцвэрт байдлыг хангаж, тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх чиг үүрэгтэй байгууллага юм.

3.2 Байгууллагын гадаад дотоод орчин

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын эрхэм зорилгыг эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн экосистемийн тэнцвэрт байдлыг алдагдуулахгүй байхад чиглүүлж, байгалийн нөөц баялгийг зохистой ашиглах, жам ёсоор нөхөн сэргээх боломжийг бүрдүүлэх, байгальд ээлтэй тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх замаар хүрээлэн байгаа орчны тогтвортой байдлыг хадгалж, ногоон хөгжлийг хангах үйл ажиллагаанд төр, иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагын хамтын ажиллагаа, хүчин чармайлтыг өрнүүлж, хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг хангахад оршино гэж тодорхойлсон байна.

Тайлант онд байгууллагын үйл ажиллагаандаа мөрддөг хууль, тогтоом, бодлого, журамд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

2022 оны 03 дугаар сарын 15-ны өдрийн А/493 дугаар тушаалаар баталсан “Тэтгэвэр тогтооход шаардагдах баримт, бичгийг бүрдүүлэх хянах журам”, 2022 оны 04 дүгээр сарын 27-ны өдрийн А/72 дугаар тушаалаар баталсан Тэтгэмж тогтооход шаардагдах баримт бичгийг бүрдүүлэх, хянах журам”

Байгууллагын үндсэн мэдээлэл, түүний гадаад орчин болон дотоод үйл ажиллагаа, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл явцыг судалж, ойлгосноор эрсдэлтэй асуудлыг тодорхойлж баримтжуулав.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруз сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэж Төсвийн тухай хуулийн 54.4, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасан иж бүрдлийн дагуу бэлтгэж толилуулсан байна гэж үзлээ.

Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг мөнгөн сууриар бэлтгэж, Төсвийн тухай хуулийн 54.5 дахь заалтын дагуу иж бүрэн гаргаж ирүүлсэн.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2022 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан “Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Дансны авлага	60.5	163.8	103.3
Бараа материал	353.4	906.7	553.3
Үндсэн хөрөнгө	792.6	748.4	(44.2)
Биет бус хөрөнгө	219.8	218.7	(1.1)
Нийт хөрөнгө	1,206.5	1,818.9	612.4
Дансны өглөг	30.6	28.7	(1.9)
Эздийн өмч	608.0	608.0	-
-төрийн	402.3	402.3	-
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	47.9	47.9	-
Хуримтлагдсан үр дүн	519.9	1,134.2	614.3
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	1,206.5	1,206.5	612.4

Тайланд онд дансны авлага 103.3 сая төгрөгөөр өссөн бол өглөг 1.9 сая төгрөгөөр буурсан байна. Үүнд:

Бараа материал 553.3 сая төгрөгөөр өссөн байна. Үүнд:

- Бичиг хэргийн материалд 20.9 сая төгрөг
- Аж ахуйн материалд 14.1 сая төгрөг
- Сэлбэг хэрэгсэлд 0.2 сая төгрөг
- Түлш шатах тослох материалд 64.3 сая төгрөг
- Барилга засварын материалд 13.7 сая төгрөг
- Бусад хангамжийн материалд 281.0 сая төгрөгийн материал тус тус авсан байна.

Үндсэн хөрөнгө данс 44.2 сая төгрөгөөр буурсан.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2022 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг улсын төсвөөс 1,301.5 сая, нийт зарлагыг 1,301.5 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төслийн саналаас урсгал зардлыг 595.4 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж, 1,896.9 сая төгрөгөөр баталсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн захирагчийн хөтөлбөр, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр 983.2 сая төгрөгийг улсын төсвөөс санхүүжүүлжээ.

Гүйцэтгэлээр улсын төсвөөс 1,896.5 сая төгрөгийн санхүүжилт олгож, үйл ажиллагааны орлого 0.7 сая төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 99.9 хувьтай байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.6.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Тайлант онд нэмэлт санхүүжилтээр нийт 355.4 сая төгрөгийг авсан байна. Уг зардлыг аймгийн Засаг даргын захирамжаар доорх ажилд зарцуулсан байна. Үүнд:

- Ойн хортон шавж устгах ажилд 87.6 сая төгрөг, аймгийн Засаг даргын захирамжаар Хатгал тосгонд био суултуур авч хүргүүлэх ажилд 27.2 сая төгрөг, Эрдэнэбулган сумын хогийн цэг засварлах ажилд 160.0 сая төгрөг, ан амьтан унтуулах эм бэлдмэл, унтуулах тоног, төхөөрөмж худалдаж авахад 19.5 сая төгрөг, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамнаас үнэт цаасны зардалд 3.0 сая төгрөгийг тус тус зарцуулсан байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг Хаан Соёмбо Аудит ХХК-ийн чанарын хяналт, ахлах аудитор Н.Бадамханд гүйцэтгэж, хяналтыг анхан шатанд Хаан Соёмбо Аудит ХХК-ийн захирал Х.Диймаа, дараагийн шатны хяналтыг ахлах аудитор Б.Давааням, аудитын менежер Б.Тэгшдэлгэр, дарга, тэргүүлэх аудитор А.Эрдэнэбаатар нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдөр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл бага гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 2 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны Санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын 2 хувиар буюу 31.3 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 буюу 21.9 сая төгрөгөөр тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор байгууллага Тэргүүн дэд, дэд, орлогч дарга, тээврийн хэрэгсэл, албан тасалгаа, дүрэмт хувцас, албан томиллолт, нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж, бусад хангамж, цахим худалдан авалт, Төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдэд хориглосон зарим асуудал, Төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний нийт 29 асуудлаар хяналтыг хэрэгжүүлэхэд зөрчилтэй зүйл илрээгүй болно.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

Байгууллагын 2022 оны санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийн нийцлийн асуудлыг авч үзсэн бөгөөд аудитын санал дүгнэлтэд хамруулан үзээгүй болно.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг

Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд 2022 онд мэдээллийг бүрэн оруулж ажилласан байна.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Байгаль орчин аялал, жуулчлалын газарт завсрын аудит хийгээгүй.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх аудитаар санхүүгийн үйл ажиллагаа, шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах талаар 1 төлбөрийн акт, 5 зөвлөмжийг өгсөн байна.

Хүснэгт 4. Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Төлбөрийн акт	1	3.6	0	0	0
Зөвлөмж	5	2,154.4	5	2,154.4	100
Нийт дүн	6	2,158.0	6	2,154.4	83.3

/сая төгрөгөөр/

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар онцгойлон үзэх асуудал байхгүй байна.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 525.4 сая төгрөгийн зөрчил илэрч, нягтлан бодох бүртгэлийн баримт бичиг, шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой 4 зөрчилд зөвлөмж өгсөн.

5.1 Төлбөрийн акт

Төлбөрийн акт тогтоогоогүй болно.

5.2 Албан шаардлага

Албан шаардлага өгөөгүй болно.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Нягтлан бодох бүртгэлийн баримт бичигтэй холбоотой асуудал

1.1. Илрүүлэлт: Тайлант онд 46.6 сая төгрөгийн анхан шатны баримт бүрдэл дутуу баримтаар гүйлгээ хийсэн нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7 гэсэн заалттай нийцээгүй ба “Иж бүрэн” байх гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

1.2. Өгсөн зөвлөмж: Анхан шатны баримтын бүрдлийг хангаж ажиллах.

2. Балансын данстай холбоотой асуудал

2.1. Илрүүлэлт: Бичиг хэргийн зардлаас 1.3 сая төгрөгөөр бага үнэтэй түргэн элэгдэх зүйл авсан нь Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тогтоолын хавсралтаар баталсан зардлын эдийн засгийн ангилал зөрчиж гүйлгээ хийсэн. “Ангилал” байх гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

2.2. Өгсөн зөвлөмж: Эдийн засгийн ангиллын дагуу гүйлгээг хийх.

3. Орлогын данстай холбоотой асуудал

3.1. Илрүүлэлт: Туслах үйл ажиллагааны орлогыг 0.3 сая төгрөгөөр тасалсан нь Төсвийн тухай хуулийн 41-р зүйлийн 41.2.1-р зүйл заалтыг зөрчсөн бөгөөд “Ангилал” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

3.2. Өгсөн зөвлөмж: Үндсэн үйл ажиллагааны орлогыг зөв төлөвлөх.

4. Шилэн дансны хөтлөлттэй холбоотой асуудал

4.1. Илрүүлэлт: Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 376.2 сая төгрөгийн 6 орлогын гүйлгээ, 101.0 сая төгрөгийн 8 зарлагын гүйлгээг шилэн дансанд огт шивээгүй байна. Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6.4.4, 6.4.5 дахь заалт, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын 3.2.9, 3.2.10 дахь заалттай тус тус нийцэхгүй байна.

4.2. Өгсөн зөвлөмж: Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу баримтаар гүйлгээ хийсэн	1	46.6	-	-	-	-	1	46.6				
Бичиг хэргийн зардлаас 1.3 сая төгрөгөөр бага үнэтэй түргэн элэгдэх зүйл авсан	1	1.3	-	-	-	-	1	1.2				
Туслах үйл ажиллагааны орлого тасалсан	1	0.3	-	-	-	-	1	0.3				
Дүн	1	48.2	-	-	-	-	1	48.2	-	-	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/сая төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Мэдээлээгүй	14	477.3					1	477.3

ХОЁР ДАХЬ ШАТАНД ХЯНАСАН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

АНХАН ШАТАНД ХЯНАСАН:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

АХЛАХ АУДИТОР

БАТАЛГААЖУУЛСАН:

ХААН СОЁМБО АУДИТ ХХК-ИЙН

ЗАХИРАЛ

ЧАНАРЫН ХЯНАЛТ, АУДИТОР

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ

А.ЭРДЭНЭБААТАР ОГНОО:

Б.ТЭГШДЭЛГЭР ОГНОО:

Б.ДАВААНЯМ ОГНОО:

Х.ДИЙМАА

Н.БАДАМХАНД